

Jei akademinis žurnalas gali turėti šiokių tokių turinio redaktoriaus kūrybos išpaudų, tai „Darbų ir dienų“ 70-asis tomas būtų pristatomas kaip vieno redaktoriaus darbo pabaigos ženklas. Kitas 2019-ųjų vasarą lauktinas leidinys turės kitokią tradicijos ir naujienos pavyzdį. Dar keli skaičiai: per trylika metų buvo sudaryti ir išleisti 25 tomai. 70-ajam lemta būti dar ir 25-am to paties vyriausiojo redaktoriaus *curriculum vitae* kataloge. Simboliškas ir dar vienas dalykas. Pirmasis toje eilėje – „Darbų ir dienų“ 46 tomas – buvo skirtas *mielošianai*, o paskutinis – Simono Daukanto balso aidams. Nori nenori reikia prisipažinti, kad man, kaip istorikui ir redaktoriui, tai yra du kertiniai lietuviškos klasikos stulpai. Nors ir ši aplinkybė, kaip ir aukščiau išvardyti skaičiai, nėra pitagoriečių magijos rezultatas. Tai patys paprasčiausi atsitiktinumai, sutapimai ir kasdienės žaismės atspindžiai.

Kadaise pradėdamas redakcinį darbą leidau sau 46 tomo pratarmėje kalbėti apie naują puslapį nesibaigiančioje „Darbų ir dienų“ istorijoje:

Po Leono Gudaičio imtis redaguoti šį leidinį – tikras intelektualinis (tada kalbininkai taisė į intelektualinį – E. A.) iššūkis. Pirmiausia kyla noras tęsti jo redagavimo metais susiformavusią kryptį. Po to apima minorinė nuotaika, supratęs, kad yra neįmanomų dalykų. Neįmanoma tiesiogiai pratęsti to, ką kūrė Redaktorius. Jau vėliau apsisprendėme, kad bandysime ieškoti pusiausvyros tarp išipareigojimo tradicijai ir naujumo pagundų. Naujumo, kurio noras kyla ne tiek iš vidinio poreikio, kiek iš neišvengiamos būtinybės.¹

Daiktiškasis naujumas buvo taktiškas žingsnis atgal: nuo keturių tomų per metus atsitraukta iki pusmetinio formato, atsisakyta spalvotų įklijų ir kitokių aukštajam pilotazui priklausančių Leono Gudaičio priemonių. Tačiau manyta, kad svarbesnis yra *daugiadalykiškumo* ir *tarpdalykiškumo* pobūdis:

Gudaičio „Darbai ir dienos“ buvo probleminio tarpdisciplininio pobūdžio, t. y. ištisas numeris tapdavo teminiu rinkiniu. Naujos redakcijos žurnale atsiranda pirmoji ir

¹ Aleksandravičius E. Naujas puslapis nesibaigiančioje istorijoje. *Darbai ir dienos*, t. 46, 7.

privaloma dalis – „Straipsniai“, nesusiję su kokia nors viena problema. Antroji nuolatinė dalis – tai savotiška monografinė sekcija, kuri išlaikys ankstesnių „Darbų ir dienų“ tarpdalykinių ieškojimų tradiciją. Po senovei labai svarbiais nuolatiniais žurnalo skyriais lieka „Recenzijos“ ir „Kronika“. Naujoji redakcinė kolegija pradeda savo darbą atsargiai ir akylai.²

Ištikimasis Skaitytojas kviečiamas liudyti, kiek šis pasižadėjimas buvo tesėtas. O pats sau manyčiau, kad nuodėmingai apmirė „Kronika“, tačiau atsirado „Atradimai“. Tarpdalykiškumas ir į vieną ar kitą svarbią problemą nukreiptos monografinės dalies (dažniausiai taip pat tarpdalykiškos) kūrimas visada buvo mūsų akademinio plano ašis. Kartais redakcija iš tiesų tapdavo akademinės diskusijos iniciatorė, rengė seminarus ir kantriai provokavo atsakymus į neretai vengiamus klausimus (*Kiek mumyse Gulago?*) Siekis gilintis, suprasti ir aiškinti prie humanistikos srovės pritraukdavo ir socialinių mokslų tekstus. Tai buvo ypač vaisingas kelias, leidęs kavoliškai tikėti, kad sociologija ir politikos mokslai naudingiausi tada, kai jie tampa humanitariniais.

Dabar skaitytojų teismui ir dėmesiui atiduodamas 70 tomas yra deramas redakcinės tradicijos įrodymas. Laisvų straipsnių pluoštas jungia filologijos disciplinas, o monografinė daukantianios dalis pro istorikų ir literatų dirbtuvių langus žvelgia į lietuvių humanistikos praeitį, kurioje susiliedavo literatūros menas ir istorijos mokslas. Tai ne tik duoklė Simonui Daukantui, bet ir žybsnis vilties, kad Lietuvos istorija bent kartkarčiais bus papasakota taip, kaip buvo su orumu priimta XIX amžiuje. Džiugu, kad vėl, kaip ir 46 tome, buvo galima publikuoti daugiau nei vieną recenziją.

Tikėkimės, kad visas turinys nevirto perdėm romantišku ir jausmingu senosios redakcijos atsiseikinimo tekstu. Ir linkėkime mūsų ateičiai kuo geriausių „Darbų ir dienų“!

Egidijus Aleksandravičius

Žurnalo *Darbai ir dienos* vyriausiasis redaktorius

² *Ibid.*, 8.